

TRGOVSKI LIST

Licealna knjiznica,
Ljubljana

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRijo IN OBRT.

Uredništvo je sprosteno v Ljubljani, Gradiste štev. 17/1. — Doprisi se ne vračajo. — Številka pri čekovnem uradu v Ljubljani 11.953. — Številka telefona 552. Naročnost za časopis ŠTEV: letna K 100, za pol leta K 95, za četrt leta K 50, mesečno K 20, za inozemstvo mesečno K 10 več. — Plača in toči se v Ljubljani.

LETTO IV.

LJUBLJANA, dne 23. avgusta 1921.

ŠTEV. 87.

Politični pregled.

Naša vlada je pod pritiskom antante sklenila, da umakne svoje čete iz baranjske županije. V Pečuju bodo vkorakali madžarski oroozniki. Po trianonski mirovni pogodbi pripada Baranja Madžarski ter ima slednja torek formalno pravico, da zasede to županijo. Ko je prebivalstvo v baranjskem komitatu, posebno v Pečuju, zvedelo, da antantni predstavitelji forsirajo rešitev tega vprašanja, je vstal v zemlji enodušen odpor. Jugoslovenske čete so ob zlomu bivše monarhije iz ozirov javnega reda in iz nacijonalnopoličnih razlogov zasedle baranjsko županijo in so vrstile obe zadnji leti okupacijsko službo v zadovoljnost prebivalstva, kajti v istem času je doživljala sosedna Madžarska silno težke politične krize, boljševski in na to skrajno reakecijonarni vojaški Horthy-jev režim. Naravno je, da je smatralo pri teh razmerah baranjsko prebivalstvo jugoslovensko upravo za dobroto. Mi smo tudi prebivalstvu pustili široko avtonomijo in nismo posegali v njegove posebne nadomestne razmere, ki so baš v Baranji dokaj zamotane. Poleg tega smo bili na baranjskem vprašanju tudi gospodarsko interesirani, kajti izvrstnega pečujskega premogovnika nismo mogli pri svoji slabih premogovnih produkcijih pustiti v nemar.

Vendar jugoslovenska vlada v vsej dobi okupacije ni prekoračila svojih pravic in je vedno v načelu lojalno priznavala svojo obveznost, da izroči Baranje Madžarski. Le to smo z vso upravičenostjo lahko zahtevali, da pri medsebojni izročitvi obmejnih

pasov antanta ustvari junktum, da si Madžarska in Jugoslavija torej istočasno izročita one komplekse, ki po mirovni pogodbi pripadajo eni ali drugi državi. In tukaj nas je antanta razočarala, ker se njeni zastopniki očvidno stavljajo na pristransko stališče ter v večji meri pogodujejo madžarskim zahtevam.

In vendar je v baranjskem vprašanju ljudska volja prišla Jugoslaviji nasproti. Pred utisom predstojecje madžarske okupacije je pečujsko prebivalstvo sklical velik protestni shod, ki so ga udeležili pripadniki vseh narodnosti, veroizpovedanj in socijalnih slojev, in kjer so proklamirali neodvisno republiko Baranje. Posebna deputacija se je podela že preje iz Pečuja v Beograd ter je prosila vladu, naj zaenkrat ne umakne svojih čet iz zasedenega teritorija. Rudarji v pečujskem premogovniku so celo zapreteli z uničenjem rudniških naprav, nako bi obveljala madžarska volja.

Na prvi pogled je to ponašanje baranjskega prebivalstva nenavadno, ker ima v tej županiji večino madžarska narodnost. Je to strah pred Horthy-jevim policijskim režimom, ki zatira vse, kar ni karlistovsko in kolikaj napredno ter ne vidi edinega spaša za madžarskovo v starih, premaganih predvojnih oblikah. Zato ta enodušnost vseh slojev proti vrnitvi v madžarsko državo. Pečujski ljudski zastopniki so ponovno povdrali, da bi prav radi stopili zopet v madžarsko državno zvezo, ako bi tamkaj nastopil zposnejši režim, in da smatrajo zato svojo zahtevo po vzdržitvi sedanjega izjemnega stanja Baranje samo za prehodno potrebo, ki bi sama od-

padla, čim se razmire na Madžarskem ustalijo in se ustvari pravična in demokratična vlada.

Naša vlada je imela v tem vprašanju težko stališče. Ne glede na zahtevo ondotnega prebivalstva mora tudi samá iz splošnih državnih ozirov gledati, da vladajo na njenih graničah zmožne razmere, posebno na severu proti Madžarski, kjer Horthy-jev kabinet odkrito ruje proti vsem nasledstvenim državam in je v stalnem stiku s Habsburžani. Iz teh razlogov predvsem Jugoslaviji ni vseeno, ali je gospodar Baranje Madžarska ter tam divja brezmejni teror, ali mi upravljamemo zemljo, čeprav samo začasno. To vprašanje je brezdvomno velike politične važnosti, in zato smo pričakovali pri antantnih zastopnikih več razumevanja zanj.

In pri tem smo doživelvi veliko razočaranje. Angleški komandant interaliirane komisije, polkovnik Gosset, ki vodi delimitacijo, je na nedvoumen način osvedočil svoje madžarofilske mišljenje in je, skoro bi rekli, brezobzirno naročil naši vlasti, naj izprazni baranjsko županijo. Oziral se ni pri tem niti na naša izvajanja, niti na voljo pretežne večine prebivalstva. Ima pač na svoji strani formelno pravilo mizravne pogodbe, ali živo življene in njegove zahteve so že davno šle preko nje, in to izprenembo bi bilo treba po našem prepričanju upoštevati. Naša vlada se je morala ukloniti in je zauzala izpraznitve baranjske županije. Mi pa smo za eno izkušnjo bogatejši. Pri koroškem plebiscitu smo že opazovali brutalno zapadnoevropsko naziranje in zdaj vidimo isti pojav. Poleg tega vidimo,

da antantne države habsburške nevarnosti ne obravnavajo dovolj resno, nasprotno vidimo tukaj vezi in ozire, ki jim ne moremo pritrditi. Vendar kot smo dozdaj varovali svojo državno avtoritet v prvi vrsti s svojimi lastnimi silami, smo prepričani, da se bomo tudi v naprej mogli brez ozira na desno in levo uveljaviti.

Revizija naredb in začasnih zakonov.

Po določbah čl. 130 ustawe se morajo priložiti vse naredbe, uredbe, zakoni in pravilniki, ki jih je izdal ministrski svet ali pa pokrajinske vlade odnosno druge oblasti, zakonodajemu odboru v revizijo.

Rok za predložitev, ki je bil določen na 1 mesec dni, je že 28. julija potekel in skoro bo potekel že drugi mesec, medtem pa še nimamo nobenega uradnega obvestila, katere za gospodarstvo važne naredbe raznih ministerstev in ministerskega sveta so bile predložene in katere ne. Zakonodajni odbor ima sedaj izročiti po sekcijsah revizijo tega obsežnega dela v petih mesecih in plenum bo potem odločil, kateri zakoni in naredbe ostanejo nadalje v veljavi, kateri se izpremenijo in v koliko, ter konečno kateri se imajo popolnoma ukiniti.

Nepredloženi začasni zakoni, uredbe, pravilniki in odločbe ministrskega sveta in drugi akti in odloki z določenim rokom trajanja, zakonskega značaja, so izgubili z dnem 28. julija svojo veljavnost. Oni pa, o katerih zakonodajni odbor ne izda tekom petih mesecev nobene določbe, ostanejo še

rej 7.932.589 kvadratnih kafster.

Pri vseh rudokopih in žgalnicah na Kranjskem je bilo zaposlenih 1859. leta 2525 ljudi, od tega 2416 delavcev, 100 žensk in 9 otrok. Premoženje vseh bratovških skladnic je znašalo 99.781 fl. 59 kr. Za obratovanje so imela ta podjetja skupno 4.593 kafster železnice in 5.238 lesene železnice, 5 voznih strojev in 35 črpalnih strojev za vodo.

Po dograditvi železnice do Trsta se je poraba premoga znatno povišala. Premogokop v Zagorju je dosegel povprečno letno producijo 500 tisoč centov in je večino oddal železnici. Obratu ni škodovalo niti znatno znižanje premogovnih cen, ki je nastalo leta 1860. Črnomaljski premogovnik je produciral 1860. leta 9852 centov premoga v vrednosti 1146 fl. 29 kr. Kočevski dnevni kop, ki je imel 550 kafster v premeru, je produciral 1860. leta 42.993 centov, v vrednosti 2709 fl. 51 kr. Ribniški premogokop je bil slabje kvalitete in tudi plasti niso bile močne ter s peskom in glino pomešane. Del produkta so vozili v kemično tovarno na Reko, kamor je stal transport 21–22 kr. na cent. Premog so sledili v litijskem okraju sladkorna rafinerija, Baumgartnerji, rudarska družba Jožef Karl, Wil. Moline in rudarska družba na Savi.

V kamniškem okraju je imel Franc Walter v motniški občini premogosede in v bistriškem okraju pa Società dei prodotti chemici na Reki, v občini Zareče.

Na Dolenjskem so kopali premog v radeškem okraju H. Drasche pri Mokronogu, K. Polleg, J. Detella, J. K. Czeike, v Št. Janžu, Ludvik Kuschel pri Dvoru, knez Auersperg na svojih veleposestvih pri Mokronogu, v Črnomlju Franc vitez pl. Fridau, v Trebnjem Moric pl. Vestenegg in v kočevskem okraju Teodor Chertek, Jožef Braune, Ivan Černe in brata Ranzingerja.

Svinčeni rudnik v Knapovžu, ki je bil že nad 300 let v obratu, je produciral 1860. leta 3816 centov čistega svinca v vrednosti 52.404 fl. 40 kr. Dobljene rude so imele 74–78% svinčene vsebine, kalo topljenja je znašalo 5½–6%, taho da je čisti odstotek produktov znašal 69%.

Baumgartnerjev rudnik v Šmarju ni bil od leta 1856 do 1859 v obratu. Koncem 1859 se je obnovilo obratovanje in je produkcija leta 1860 znašala 1730 centov čistega svinca v vrednosti 26.522 fl. Razen teh dveh podjetij so imeli zakupljenih za slede svinčenih rud Jožef Karl v ljubljanski okolici 25.088 kafster, dalje v litijskem okraju Baumgartner in J. Karl 37.600 kv. kafster, rudarska družba na Savi 50.000 in baron Dietrich v tržiškem okraju 12.544 kv. kafster.

Producija živega srebra v Idriji je znašala 1860. leta 2961 centov 81 funtov in 5 lotov v ceni 417.501 fl. Srebrne rude se je produciralo 351.832 funtov vrednosti 224.117 fl. Mezde na šift so variirale med 16 in 53 krajcarji, v žgalnici pa med 32 in 47 kr.

Stevilo delavstva je znašalo leta 1860 634 mož. Delavstvo v žgalnici se je morallo vsled kvarnega vpliva srebrnih plinov na organizem delavcev vsak mesec menjati in je le na močnejše delavce prišlo maksimalno tri mesece žgalniškega dela. Delavstvo je dobivalo po režijskih cenah drva iz eraričnih gozdov in tudi pšenico. Bratovska skladnica za penzije in podpore ponesrečencem, je znašala 1860. leta 25.342 fl. 44 kr.

Podjetja za dobivanje bakra na Kranjskem datirajo iz leta 1850. Leta 1860 so bili bakrokopi v Skofjelj med Škofjeloko in Cerknem ter pri Kamnici. Podjetje se zaradi velikih transportnih stroškov za prevoz rude ni moglo razviti. Leta 1860 je zapošljevalo 23 delavcev. Bratovska skladnica je imela 3343 fl. premoženja. Producija je znašala 1859. leta 18 tisoč 448 centov.

Cinkarna v Zagorju je zaposljivala 65 delavcev, s katerimi je l. 1860 producirala 6720 centov v vrednosti 90.720 fl. Srednja prodajna cena je znašala na cent 13 fl. 50 kr.

Napredek v poljedelstvu je zadrževala vlada z nerazdelitijo pašnikov na eni strani, kakor tudi kmetje s svojo konzervativnostjo. Vsi lepi pouki in iniciative Novic, niso našle pravega posnemanja in razumevanja.

Propaganda nasadov sladkorne pese ni našla odmeva, tudi razne akcije za zboljšanje dolenjske vinoreje niso uspele.

(Dalje prihodnjih.)

Trgovci, industrijalci in obrtniki! Udeležite se Ljubljanskega Velikega Semnja od 3. do 12. septembra.

nadalje v veljavi, ako so bili predloženi, dokler se ne izpremeni z zakonom.

Teločobe čl. 130 so za naše gospodarske kroge izredne važnosti in sicer iz dveh vzrokov:

1. V dobi od osvobojenja pa do sprejema ustave je izdala naša bivša deželna vlada nebroj naredb, s katerimi je izpremenila obstoječe zakone. Te naredbe so bile špecjaliteta Slovenije, torej izjemni zakoni, ki so bili v drugih pokrajinh naše države neznani. Večina njih zasega samovoljno prav globoko v gospodarsko življeno in žrtev teh naredb so bili samo naši gospodarski krogi. Prepričani smo, da so take naredbe za celo državo nemogoče, ker so izraz avtonomističnega partikularizma, in da bi njih odobritev naletela v zakonodajnem odboru na najdoločnejši odpor.

2. Po sprejetju ustave se je razšla skupščina in ministerski svet je prišel v nemalo zadrgo kako naj reši nujno tekoče posle in se je poslužil nedopustnega sredstva, da izdaja v teh zadevah po objavljenju ustave že poldruži mesec zakone, naredbe in pravilnike z datumom 27. junija 1921, torej dan pred sprejetjem ustave. — Tako je izšel začasni finančni zakon, dalje začasni zakon o trošarini in o taksah, ki izpreminja in ukinja po-prejšnji pristojbinski zakon, dalje pravilnik k zakonu o taksah, naredba o pobiranju draginje, zakon o narodni banki, cela vrsta socijalnopolitičnih naredb, ki vstvarjajo popolnoma nove razmere.

Vsi ti zakoni in naredbe so pojasni določbi čl. 80 ustave pravomočni šele od 15. dne po objavi v Službenih Novinah, odnosno, ako je določen v zakonu samem kak krajiščni termin, nikakor pa ne pred dnevom objave. Radi tega so vse te naredbe in zakoni protiustavni, ako in dokler jih ne potrdi zakonodajni odbor.

Naravno je, da bode sedaj vlada pritisnila na zakonodajni odbor, da ji potrdi najnujnejše zakone in naredbe, vendar so te naredbe tako dalekosežne gospodarske važnosti, da se jim pač mora posvetiti malo več pozornosti in jih ne odobravati s površno naglico v pestrem pèle-mèle, da ne zanesemo protislovij in nereda v našo zakonodajo.

Zato zahtevamo dvoje: **Predvsem prosimo zakonodajni odbor in našo pokrajinsko upravo, da objavita takoj natančer in podrobnejši seznam vseh ukrepov, ki so bili predloženi zakonodajnemu odboru v revizijo, in to radi tega, da bomo vedeli s čem imamo računati, katere naredbe in zakoni pridejo sploh v revizijo in kateri so kot nepredloženi, ukinjeni.**

Dalje želimo, da zakonodajni odbor zasliši predno pade v plenumu odločitev o raznih gospodarskih ukrepih mnenje naših stanovsko-gospodarskih korporacij, odnosno da sezove gospodarski svet, ki je predviden v členu 44 ustave. Pri ustanovitvi gospodarskega sveta pa pričakujemo, da skupščina ne bo sledila polovičarskemu vzorecu dr. Ninčića, marveč bo ustvariла neodvisen gospodarski parlament vseh pridobitnih slojev.

Investicijski program za zboljšanje našega prometa.

(Nadaljevanje.)

Za nas najvažnejše je zgradba delavnice državnih železnic v Ljubljani, ki je lansko leto v Dravljah pogorela. Ta delavnica ima predvsem pomen, ako bo komercijelno vodenja, da se temeljito popravijo tisoči in tisoči wagonov, ki stoje že mesece in leta po slepih tarih in vedno bolj in bolj propadajo. Gospodarstvo na državnih železnicah je bilo v tem oziru dosedaj pod kritiko in železniška uprava ni skrbela niti toliko, da bi to, kar ji je ostalo, ohranila v primerenem stanju.

Ako hoče imeti država in naše gospodarstvo koristi od neštetih investicij, bo treba predvsem efektivneje materijelne kontrole gospodarjenja železnic in storljivosti delavniškega osobja, dalje tudi občutnih

kazni za malomarnost v upravnih in obratnih službi, da se polagoma sanira razmere, v katerih se sedaj nahajamo. Obe dve leti od prevrata sem je naš promet najbolj ubijalo dejstvo, da je bilo nad dobro polovico lokomotiv in vagonov na naših železnicah nerabnih. Vsled tega smo z našim izvozom zamudili mnogo ugodne konjunkture.

Krediti, ki so iz novega posojila določeni za posamezne skupine del, niso z ozirom na ogromno draginjo materiala in mezd znatni, in le s skrajno ekonomijo se bo dalo že njimi dosegci nekoliko zboljšanja. Radi tega bi bilo sedaj predčasno udajati se prijetnemu optimizmu in potem po razočaranju zopet negativni kritiki.

Med gradbami je za Slovenijo preliminirana samo prekmurska zvezda, da se odrezani del murskosobotske železnice zveže z Ljutomerom in Ormožem. Izmed ostalih zvez v državi je obsežena v programu dovršitev Niško-Knjaževaške železnice z 28 milijoni dinarjev. Ta železnica ima zvezati timoško kotlino in njene bogate rudo- in premogokope z glavnim progom Beograd-Skopje in dovažati glavni prog premog, ki se je moral dosedaj tovoriti s prekladanjem po ozkotirni železnici na Paračin, odnosno po Donavi preko Radujevea. Dovršitev te stavbe, ki se je bila že med balkanskim vojno začela, je tudi radi bližnje bulgarske meje strategičnega pomena.

Zvezna med ozkotirnimi programi v Bosni in ozkotirnimi železnicami v Srbiji iz Užice v Vardište preko Sv. Ivana je preliminirana z 17½ milij.

Ta 57 km dolga zvezza je izredno važnega pomena, ker z njo se bodo spojile ozkotirne železnicice v Srbiji, ki merijo nad 500 km z ozkotirnimi v Bosni, ki obsegajo 1024 km, v eno obratno in prometno enoto od Metkovića in Dubrovnika v Dalmaciji ter Knina in Prijedora ter Bos. Broda v Bosni do Zabrežja, Mladenovca in Kruševca v sredini Srbije. Avstrije so že med vojno sami uvideli strategično in obratotehnično važnost tega problema in so sami pričeli graditi to zvezzo. Naša vlada teh del po prevratu ni mogla nadaljevati, ker so bile vse železnicice v Srbiji porušene in se je moralno najprej na njih obnoviti promet.

V nadalnjem programu je dovršitev zvezze med Hrvaško in Bosno ter Dalmacijo in sicer dograditev proge Gospic-Knín s 15 milij. dinarji in zgradba nove železnicice po dolini reke Une od Bosanske Krupe preko Bihača do Zrmanje s 30 milij. dinarji. Liška železnica, ki bi bila že pred vojno gospodarski položaj Dalmacije popolnoma spremenila, se ni smela radi ljubosumnosti Ogrov na Avstrije graditi. Šele med vojno se je na odločno zahtevo generalnega štaba pričelo z energičnejo gradbo. Po prevratu so Italijani zasedli znaten del gradbenih sektorjev, deloma odnesli gradbene priprave in onemogočili s tem nadaljevanje dela. Šele po evakuaciji se je zopet pričelo s polnim delom, v kolikor so bili v okviru proračuna gradbeni krediti na razpolago. Z Liško železnico dobimo preko Karlovega in Ogulina direktno suhozemsko zvezzo s Kninom, Šibenikom in Splitom. Dograditi je samo še del Gračac-Zrmanja-Knin, ki je 61 km dolg in se računa, da bo cela proga, ako ne bo posebnih ovir, oddana spomladisi 1922 v obrat.

K volitvam v cenilne komisije za dohodnino.

Volitve komisijskih članov in namestnikov za dohodnino se vrše po vsej Sloveniji dne 25. septembra t. 1. Tozadevni razpis je izšel te dni v »Uradnem listu«. Predpriprave davčnih oblasti za te volitve so že izvršene. Tako so že povsod sestavljeni volilni imeniki. V imenik so vpisani po alfabetičnem redu kot volilni upravljenci vsi davčni zavezanci in sicer brez ozira na spol, če uživajo vse državljanske in politične pravice in

ako so za davčno leto 1920 obdačene z dohodnino, odnosno, ako se jim bo za leto 1920 predpisala dohodnina.

Volilnih skupin, kakor smo jih doslej imeli, ne bo! Vsi davčni zavezanci enega cenilnega okraja tvorijo sedaj le eno volilno skupino.

Volilni imeniki bodo v času od 22. avgusta do vstevši 29. avgusta t. 1. razgrnjeni na vpogled. Razgrnjeni bodo ob navadnih uradnih urah v uradnih prostorih davčnih oblastev prve stopnje, torej za Ljubljano pri davčni administraciji v Ljubljani, in drugod pa pri davčnih okrajnih oblastivih.

Vpogled je možen le za one osebe, ki so zavezane dohodnini v dotednem cenilnem okraju. Prepisovanje je dovoljeno, ako ne ovira rednega poslovanja oblasti. Navedeno velja tudi glede naprave izvlečkov.

Voliti bodo smele le one osebe, ki so vpisane v volilni imenik. Poleg teh tudi še one osebe, ki so prišle potom reklamacije v volilni imenik.

Rok za reklamacije traja od 22. avgusta do vstevši 29. avgusta t. 1. Reklamacije so proste kolegov in se vložijo pri davčnih oblastih prve stopnje. Vložitev reklamacij ne ovira izvršitev veljavnih volitev. O reklamacijah odloča končnoveljavno delegacija ministrstva finančne v Ljubljani.

Po preteklu reklamacijškega roka se sime izvršiti vpogled v volilni imenik le še v to svrhu, da se omogoči davčnim zavezancem izbiranje kandidatov iz kroga volilnih upravičencev.

Nadaljnje podrobnosti so razvidne iz zadevnega razгласa, ki ga je objavil »Uradni list«.

Mi smatramo kot svojo dolžnost, da bralce kakor tudi naše stanovske in gospodarske organizacije opozorimo na silno važnost teh volitev.

Zadnja leta je marsikateri davčnopravljavec imel priliko, da je na lastni koži preizkusil posledice, ako ne poslujejo cenilne komisije. Nič boljši ne bo naš položaj, ako nimamo v cenilnih komisijah takih zastopnikov, ki se spoznajo v gospodarskih, premoženskih, pridobitnih in dohodninskih razmerah svojega cenilnega okraja. Seveda morajo poznati poleg tega tudi še več ali manj finese davčne priredbe.

Opozarjamо volilce, da so ravno cenilne komisije one, ki takoreč odločujejo o usodi davčnega zavezanca. Temelj, katerega postavi cenilna komisija, je s pritožbo, prizivom itd., le težko omajati. V prizivnih komisijah je število članov sicer večje, a je tudi delokrog obširnejši. Tudi število članov prizivne komisije, ki bi podrobnejše poznala one razmere, ki so bile merodajne za sporno odmero v kakem prizivnem slučaju, je čisto naravno manjše, kakor pa pri cenilnih komisijah.

Sicer pa črpajo prizivne komisije svoje znanje o posameznih prizivnih slučajih le iz prizivnih spisov, katere sestavi davčna oblast in deloma predela cenilna komisija. Tudi se prizivna komisija v obči ne spušča v podrobnosti, ker je to pač naloga cenilnih komisij.

Vprašanje pravih zastopnikov za cenilne komisije je torej silno važno. Njihove pravice so zelo široko začrtane. Davčna oblastva preko predlogov, sklepov, ugotovitev in odmer ne morejo iti kar tako! Ako so te odločbe cenilne komisije zakonite, jih mora davčna oblast izvesti. Ako ne soglaša z njimi, tedaj mora davčna oblast vložiti proti njim priziv, kakor kaka druga davčna stranka.

Trgovci in obrtniki so torej zainteresirani na tem, kdo da jih zastopa v cenilnih komisijah. Radi tega: udeležite se polnoštevilno teh volitev in oddajte glasove onim možem, ki imajo voljo in možnost, da varujejo zakonite pravice svojih volilcev — davkoplačevalcev.

Ljubljanski „Veliki Semenj“ od 3. do 12. sept.

Pojasnila daje brezplačno Urad Ljubljanskega Velikega Semenja v Ljubljani, Turjaški trg št. 6/II.

Izvoz in uvoz.

Izvoz žita iz Zedinjenih držav. Zedinjene države so letos dosegle v izvozu žita rekord. Do 30. junija je bilo izvoženih 360 milijonov bušljev in s tem je bil pobit izvoz 1. 1914 za 33 milijonov bušljev. Koruze so Zedinjene države izvozile 60 milijonov bušljev, rizi 50 milijonov, riža pa 400 milijonov funтов.

Trgovci, Industrijski in obrtniki udeležite se Ljubljanskega Velikega Semenja! Preskrbljene so vse olajšave za poset.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Podraženje železa v Nemčiji. Zadnje čase se industrija železa v Nemčiji zelo dobro razvija, tvornice povisujejo cene in ne sprejemajo naročil več po starej cenah. Za železo v palicah se je nedavno tega plačevalo 1700 sedaj 2000 mark. Ravno tako so se podražili železni drogovi in žice. Pločevina je poskočila v ceni od 100 na 150 mark pri toni. Nemška industrija železa dobiva mnogo naročil iz inozemstva.

Podraženje nemške pocinjene pločevine. S 1. avgustom se je podražila nemška pocinjena pločevina za 10%.

Cena za kosti v Čehoslovaški. Čehoslovaška komisija za določevanje cen je določila za goveje kosti pri nakupu ceno 40 č. K za 100 kg.

Nemčija kupuje sladkor na Kubi. Nemški interesi se pogajajo za nabavo sladkorja na Kubi v skupni vrednosti 60 milijonov dolarjev in sicer angleški funt po 3 cts.

Industrija.

Nada, d. d. tvorica dvopeka. V Zagrebu bo ustanovljena d. d. »Nada«, tvorica dvopeka z delniško glavnico 2 milijonov krov, ki se deli na 2000 delnit po 1000 K. Tvorica bo kupovala, izdelovala in prodajala vsake vrste dvopeka.

Nafta v okolici Debrecina. Na Madžarskem v okolici Debrecina je odkrita v globočini 850 metrov nafta, ki je merna z vodo. Strokovnjaki upajajo, da pridejo v še večji globočini do čiste naftne.

Producija jekla v palicah v Zedinjenih državah je dosegljiva v juliju izza zadnjih 20 let svojo najnižjo višino. Producija znaša namreč komaj 954.000 ton.

Obrt.

Svilo za sita in papir za soboslikarske šablone ima Urad za pospeševanje obrti v zalogi, kar bo razdelil med intereseante. Svila za sita je št. 7 in je 102 cm široka.

Cement za obrtnike. Urad za pospeševanje obrti lahko preskrbi obrtnikom trboveljski cement. Stavbeniki, zidarji in izdelovatelji cementne opeke, naj prijavijo svoje potrebščine na naslov urada, Dunajska cesta št. 22 do 1. septembra tl.

Čevljarska zadruga za Ljubljano in okolico naznana, da se vrši prekušnja za pomagalce v nedeljo, 28. tm. Prijave se sprejemajo do srede 24. t. m. pri Karl Kordeliču, Rimska cesta 5. Na poznejše prijave se ne bo oziralo.

Prenarstvo.

Novi bankovci. Novi bankovci po 10 in 20 dinarjev, katere je Narodna banka naročila v Ameriki, se puste v najkrajšem času v promet.

Promet novčanice naše državne Narodne banke je znašal dne 8. t. m. 4.047.592.970 din. ter se je v času od 1. do 8. avgusta zvišal za 45.743.905 din. Kovana podlaga je znašala 418 milijonov 373.486'70 din., zmanjšala se je točaj za 3.380.584'96 din., dočim se je višina posojil zvišala za 3 milijone 487.621'05 dinarjev na 212 milijonov 540.399'26 din.

Avstrijske tisočkonske novčanice se vzamejo iz prometa. Avstro-ogrška batuka objavlja: V prometu nahajajoče se nemško-avstrijske 1000 - kronske banknote prve emisije z datumom od 2. januarja 1902 se odtegnejo iz prometa. Te novčanice naj se zamenjajo do 31. avgusta 1921 pri avstro-ogrški banki ali pri njenih podružnicah, ker je 31. t. m. zadnji rok za zamenjanje.

Carina.

Neokrašeni biči iz usnja se carinjo kot neluksuzno blago. Pod točko 382-1 carinske tarife zapovedani biči iz nelakovanega usnja se ne carinijo kot luksuzno blago. Kot luksuzno blago se smatra samo korobače.

Nerednosti pri carinarnici v Novem Sadu. Ministrstvo financ je poslalo v Novi Sad nadzornike, da preiščejo nepravilnosti uradnikov na tamošnji carinarnici. Vsled nekorektnega postopanja nekaterih uradnikov je bila pri zadeta državi in privatnim osebam veča škoda.

Carina na blago iz Brazilije. Generalna direkcija carin je izdala naredbo vsem carinarnicam, da veljajo za blago iz Brazilije maksimalne postavke zakona splošne carinske tarife, ker se nima naša kraljevina z Brazilijo trgovinske pogodbe.

Promet.

Prodaja železniških voznih listkov. Južna železnica je odredila, da je do nadaljnega ena izmed osebnih blagajn od 7. do 19. ure vedno odprta. Občinstvo si vsled tega vedno lahko kupi vozne listke naprej za vse vlake, ki odhajajo do 24. ure dotednega dne, razven za dunajske D-brzovlake št. 4 in 508.

Prometne težkoče z Italijo odstranjene. Obratno ravateljstvo južne železnice objavljajo: Dne 17. tm. so se v Ljubljani sestali zastopniki italijanskih in jugoslovenskih državnih železnic, kakor tudi jugoslovenske in avstrijske južne železnice. Na konferenci se je razpravljalo o prometu kosovnega blaga, ki doslej ni bil urejen. Dosegel se je popoln sporazum. Počenši s 1. septembrom t. l. odpadejo torej vse težkoče v prometu z Italijo, ki so ovirale trgovino v toliko, da se je na železnicah sprejemalo blago samo v vozovnih nakladih. Od tega dne dalje bo sprejemala železnica v prometu z Italijo brzovozno in navadno tovorno blago. Ako nastanejo kakve zaprake, se bo to posebej objavilo.

Razglas glede pošiljk za Avstrijo in Češkoslovaško v tranzitu preko Ogrske. Po priobčili direkcije ogrskih državnih železnic se pošiljke, opremljene za postaje v Avstriji in Češkoslovaški v tranzitu preko Ogrske, ne morejo sprejemati v vožnjo z direktnimi tovornimi listi, nego samo do ogrsko-avstrijske, odnosno ogrsko-češkoslovaške meje. Na obmejnih postajah proti temu državama se morajo izročati pošiljke iznova, z novimi tovornimi listi.

Poštni vagoni. Ministrstvo za pošto in brzovoj je zaprosilo ministrski svet, da se čimpreje nabavijo poštni vagoni, da bi pošta ne imela zakasnenja radi pomanjkanja vagonov. Ministrstvo za pošto in brzovoj predlaga tudi, da naj bi nam dala Nemčija na račun vojne odškodnine nekaj takih vagonov.

Telefonska centrala na Raketu. Pri poštnem in brzovavnem uradu Rakel se je otvorila telefonska centrala z javno govorilnico za krajevni in med-krajevni promet z omejeno dnevno službo.

Razglas o potnih izkaznicah. Po odloku ministrstva za notranje zadeve z dne 27. julija 1921., št. J B 21.825, se mora tudi v notranjem prometu v državi vsak potnik izkazati s potno izkaznico. Ti potni izkazi v notranosti države se uvajajo zato, da se za vsakogar lahko ugotovi identiteta. 1. Temu namenu je zadošeno, ako ima posamezna oseba uradno legitimacijo, opremljeno s fotografijo, ali pa veljavni potni list za inozemstvo, istotako opremljen s fotografijo in vidiran po 20. juliju 1921. 2. Kdor nima take legitimacije, si mora preskrbeti za potovanje v notranosti države posebno potno dovolilo, ki obsega osebni opis in cilj potovanja. Taka dovolila izdaja občinsko oblastvo ali pa okrajno politično oblastvo za eno potovanje tja in nazaj in veljavna za 1 mesec dni; pred vsakim novim potovanjem se morajo zopet vidirati. 3. Politična oblastava lahko izdajajo popolnoma zanesljivim osebam za potovanja v notranosti države tudi legitimacije s fotografijo, veljavne za leto dni. Taka legitimacija nadomešča potno dovolilo; tekem leta je ni treba zopet vidirati. 4. Kmetje v okolici večjih mest, ki prinašajo redno svoje izdelek na trg, dobe od občine ali od političnega oblastva stalne legitimacije (z osebnim opisom in s ciljem potovanja), veljavne za dva meseca.

Iz naših organizacij.

Volitev za cenilne komisije za dohodnino v Sloveniji. Gremij trgovcev v Ljubljani opozarja vse svoje člane in pripadnike, da je imenik osebni dohodnini podvrženih oseb razgrnjena v pogled v svrhu reklamacij od 22. do 29. 8. t. l. pri davčni administraciji v Ljubljani, Breg št. 6. Imenik je sestavljen po abecednem redu; od črke A do K v I. nadstropju, soba št. 2, od L do R v II. nadstropju, soba št. 3 in od S do Ž istotam, soba št. 5. — Pozivljam vse člane in pripadnike gremija, da imenik voglejajo v navadnih uradnih urah in morbitne reklamacije vlože pri gorenjem uradu vsaj do 29. avgusta t. l. Načelnik.

Naznanila trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Nova naredba o valutah in devizah. Odredba o valutah in devizah izšla v »Službenih Novinah« št. 115 dne 25. maja t. l., katera se tiče postopanja pri izvajjanju prepovedanega efektivnega zlatega in srebrnega denarja, kakor tudi dinarsko-kronske in dinarskih bankovcev je ukinjena z novo odredbo, katera je izšla v »Službenih Novinah« št. 165 dne 27. julija t. l.

Prepovedan prehod potnikov v inozemstvo na vseh potih in železnicah. Dogajajo se pogostoma slučaji, da odhajajo poedinci v Italijo in v Nemško Avstrijo, ne da bi se prej javili pri dotednevu komisariatu. Ravnotako se tudi vračajo in jim to pripuščajo razni orožniki, finančni straže, kakor tudi lokalne oblasti. Na ta način morejo prihajati v našo državo in odhajati sumljive osebe, aka se jem to dopušča ter se jih niti ne kontrolira. Ravnotako prekoracijo potnikov carinske dovoljene poti. V državnem interesu se zabranjuje potnikom prehod na vseh železniških in carinskih potih. Prehod bodo dovoljevali prehodni komisariati. Dokler se ta zadeva končno ne reši, imajo biti ti prehodi zavarovani po komisarijatskih orožačkah.

Mlinski stroji. Pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani je interesentom na voglej cenic mlinskih strojev neke poljske tovarne iz Varšave.

Mednaroden vzoren semenj v Trstu priredi mesto Trst v dneh od 11. do 25. septembra t. l. Razstaviti morejo svoje izdelke tudi tuje države. Navodila in pogoje za vdeležbo je prejela trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani, ki so interesentom na voglej.

Poročila Urada Ljubljanskega Velikega Semnja.

Urad »Ljubljanskega velikega semnja« razpošilja te dni vabila za poset »Ljubljanskega velikega semnja« od 3. do 12. septembra 1921. na vse kraje naše države. Ker nudi »Ljubljanski veliki semenj« pri priznanih nizkih cenah v Sloveniji ne le najugodnejšo, temveč najboljšo priliko za nakup vsakrstnega blaga, se je nadelitev poseti vseh pridobitnih krogov cele države, trgovcev industrijev in obrtnikov. Za naše pridobitne kroge je poset semeno tako važnejši, ker se ga udeleži v velikem številu tudi inozemstvo. Te dni se je začel plakatirati štam kraljevine umetniški plakat kot vabilo na »Ljubljanski veliki semenj«. Plakat je umetniško delo mojstrz gospoda profesorja Vavpotiča, natisnila pa ga je »Mzborska tiskarna d.d.« v Mariboru. Plakat predstavlja v ozadju Ljubljano, v ospredju pa je zebato kolo, znamenje industrije, na kojega se Merkurjeva roka z žezлом krepko opira.

Dobava, prodaja.

Razpis dobave usnja. Uprava vojne odeče v Beogradu razpisuje potom načela dobavo 50.000 kg vrhnega kravnega usnja, 15.000 kg notranjih in 10.000 kg podplatov. Ponudbe je vlagati v zapečetnih kuvertah, kolekovane s kolekom za 20 dinarjev pri gori imenovani upravi v Beogradu, Donji grad do najkasneje dne 19. septembra t. l. do 11. ure dopoldne. Istega dne ob 11. uri

se bo vložene ponudbe komisijonalno odprlo in se bo vršila ofertalna licitacija. Podrobnejši pogoji so interesentom na voglej v pisarni uprave vojne odeče 1 v Beogradu (Donji grad).

Nabava kartona in voščenega papirja. Uprava državnih monopolov razpisuje tretjo ofertno licitacijo, ki se bo vršila dne 27. tm. v pisarni Uprave državnih monopolov ob 11. uri dopoldne za nabavo kartona in voščenega papirja. 1. 20.000 kg rudečega, na eni strani barvanega kartona 70 × 100 cm (100 komadov 25 kg). 2. 20.000 kg modrega, kakor pod št. 1. 3. 20.000 kg belega, kakor pod št. 1 in 2. 4. 200 risov (1 ris 1000 pol) povoščenega papirja 63 × 99 cm za vkladjanje med slojami cigaret, mora biti brez duha. Vzorce za vse vrste papirja, ki pride v poštev, se zmore uvideti vsaki dan v nabavnem oddelku uprave državnih monopolov med 8. in 12. uro.

Nabava avtomobilov. Ministrstvo za pošto in brzovoj razpisuje na 7. septembra t. l. ofertno licitacijo za nabavo avtomobilov.

Velike nabave raznega materiala. Dne 30. t. m. se bo vršila v pisarni Tehničkog slagališta vojno-tehničkog zavoda v Kragujevcu: ofertna licitacija za nabavo raznega materiala, kakor desk, specijalnih pragov, firneža, terpentina, cinkovega belila, francoskega okerja, sekative, bencina, gipsa, voska, žvepla, stekl. papirja, strešne lepenke, gumija, krtač, železnega materiala, raznega platna, termometrov, manometrov, sukanca itd. Kavcija 10 odstotkov. Natančnejši podatki so razvidni v »Službenih Novinah« št. 181 z dne 16. avgusta. »Službene Novine« so interesentom v uredništvu na razpolago, ker pa je le en izvod na razpolago, se ne morejo odposiljati.

Razno.

Vprašanje ležarine. Neki ljubljanski trgovci nam pošilja sledeče podatke: K Vašemu članiku o nakopičenju carinske robe si dovoljujem podati naslednje podatke: Zadnji teden sem dobil vagon blaga, katerega sem navadno ocarinil v vagonu. 11. tm. ob 9. uri sem dobil obvestilo, nakar sem šel takoj na kolodvor, kjer sem našel blago iztovorjeno v skladu, kar se je zgodilo brez moje vednosti ali naročila, pri čemer so mi nastali nepotrebni stroški za razkladanje in nakladanje. V petek je bilo blago izven uradnih ur ocarinjeno in v soboto odpeljano iz skladu. Bilo ga je čez 6000 kg. Račun ležarine je znašal že za drugi dan, to je za petek 11.20 K, isto za soboto, torej skupaj 2240 K. Na mojo pritožbo glede ležarine in zatrjevanje, da sem avizo prejel v četrtek in blago v treh dneh odstranil, sem dobil odgovor, da je postranska stvar kedaj sem dobil avizo, ker je za ležarino merodajan datum, ko se blago iztovori v carinsko skladu. Običajno je bilo, da je bilo blago ležarine prostostri dnevi, ko se je obvestilo stranki dostavilo. Skrajni čas bi že bil, da bi se take razmere odstranile!

Tržna poročila.**Tržne cene.****Seno.**

Maribor. Cena 500—650 za 100 kg. **Celje.** Hruške 1 kg 16 K, grozdje 36 K, jajce 1 komad 2'40 K, gobe suhe 1 l 10 K, krompir 1 kg 8 K, jabolke 14 K, fižol 1 l 7 K. **Meso:** Govedina kg 16—18 K, teletina 18—20 K, svinsko 40 K, teležji zrezek 30 K.

Poljski pridelki.

Dovoz redki, povpraševanje po pšenici živilno, cena K 1040 do 1045. Koruze je malo. Kar pride na trg, kupi domaći konzum po K 850'— do 900'—. Oves se prodaja po K 700'— do 720'—. Ječmen (ozimni) plačujejo kupci po

K 800'— do 830'—, (jari) po K 1000'—. Mlini prodajo veliko moko. Pomanjkanje vagonov ovira promet. Tendenca živahnja.

Mitrovica: Pšenica stane K 1020'— do 1030'—, koruza K 820'— do 830'—, oves K 720'— do 730'—, ječmen 800'— do 820'—, fižol (star, mešan) K 800'— do 620'—, beli K 700'— do 720'—. Tendenca prijazna.

Hmelj.

IV. brzjavno tržno poročilo. Zatec, 16. VIII. 1921. Zateški hmelj iz leta 1921 se plačuje po 6000—6500 č. K za 50 kg; cena prejšnjih letnikov je ostala neizpremenjena. **Hmeljarsko društvo.**

V. in VI. brzjavno poročilo.

Zatec, 17. 8. 1921. Letošnji pridelek se na kmetih po malem kupuje po 6000 do 6400 č. K za 50 kg; razpoloženje mirno, pa čvrsto; povpraševanje po starejšem hmelju slabše.

Zatec, 18. 8. 1921. Kupčija na kmetih se nadaljuje; cena 6000 do 6500 č. kron za 50 kg; mirno. — (100 č. K = 206 j. K).

Kolonialni pridelki.

Kakao: Hamburg po 50 kg; kakao zrnje: Acera fini ferment, raztovor, avgust 677 M., loko 690, Acera ferment, loko 635, Courant Acera loko po kvarteti 440—590, fini Thome, loko 790, raztovor, avgust 719, Kamerun, loko 790, raztovor, avgust 719, Kamerun, loko 760, Samana, loko 630—660, Fair Bahia, loko 605, Plantation Trinidad, loko, 790. Epoca Ariba, loko 875, Machala, loko 845, naravni Venezuela 830—1160 barvani 940—1350, Porto Cabello-Máračaibo 1370—1760, Java 575—1690. Kakao v inziji: Acera nemško blago, ocarinjeno 1300. Thome 1400, Bahia 1400. Nemška čokolada od tvornice 1700—2100. Kskao maslo, domače blago 1975, izvozno blago 1800. London po cwt: Acera, na potu 41, Trinidad, skladu 63. Marsilja po 100 kg, fr. Bahia fair 105—110, good fair 110—115, superieur 120—125, Trinidad 125—130, plantation 128—132. Venezuela naturel 135—140, superieur 145—150, tene corriente 155—160, superieur 180—210, Guayaquil superieur 170—175. Haiti ordinaire 85—86, San Thome ordinaire 5—100, superieur 115—125, Cameroun courant 80—90 Victoria 110—115, Acera courant 98—102, fermenti fini 102—105. Martinique courant 140—145, fermenti 145—150, Cabon fermenti 145—150.

Kovine.

London: baker Standard izpl. 70.5 do 70.76, na trimesečni rok 70.126 do 70.15, elekrol 75 do 77, Tongh 70.10 do 72.10, Best Selected 70.10 do 72.10, Svinec 23.76, cink 25.10, kositar Cash, skladu 158.76, 3 mesečni rok 160.76, kosit, plošča per Standard box prompt franko postaja 27, antimon best brands 42.

Stare kovine in odpadki.

Berlin: baker 1650 do 1775, ručka med 1150 do 1275, bela med 650 do 720, medna pilovina 620 do 670, ciak 370 do 420, novi cinkovi odpadki 525 do 600, svinec 470 do 520, slaminjevi odpadki 1650 do 1850, vse po 100 kg.

Oglašajte v ,Trgovskem Listu'!

Lesene žeblike za čevlje

izdeluje 140, 48—4

Tovarna leseni žeblikev

Ivan Seunig ml.

Tren pod

Priporoča se tvrdka

Josip Petelinč
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
tovarniška zalog
šivalnih strojev

igel in posameznih delov za vse sisteme
šivalnih strojev in koles, olje ter potreb-
ščine za krojače, šivilje, čevljarje in sediljarje
ter galanterijo na drobno in debelo.
Cene nizke! Postrežba točna!

Veletrgovina z drobnino, galerijo in ple-
teninami (trikotaža)

Gašpari in Faninger

Maribor

Aleksandrova cesta 48. : Samo na debelo.

Zaloga pohištva
lastnega izdelka

Andrej Kregar
strojno mizurstvo Št. Vid n. Ljubljano.

Izvršuje vsa stavbna in po-
hištvena mizarska dela po naro-
čilu. Cenik pohištva na ogled.

= Slovenska eskomptna banka v Ljubljani. =
Otvoritev notranjske podružnice.

Upravni svet Slovenske eskomptne banke v Lju-
bljani naznanja, da je otvoril 15. avgusta 1921 svojo

PODPRUŽNICO V RAKEKU

v hiši trgovca g. A. Domicelja nasproti kolodvora v
Rakeku. Podružnica se boste bavila z vsemi v bančno
stroko spadajočimi posli.

Upravni svet.

ODPREMNO PODJETJE STEVO TONČIĆ : MARIBOR

Oddelek za razpošiljanje poštnih paketov.

GG. TRGOVCI!

Poštni paketi iz inozemstva dobite v 8 dneh zac-
rinnjene na odrejeno mesto, ako ište oddate na naslov

STEVO TONČIĆ : MARIBOR

(Za pakete nemškega izvora je paziti na obstoječe
carinske odredbe. — Tozadevne informacije brez-
plačno na razpolago. — Postrežba hitra in točna.
Za čim večje posluževanje te vrste odprave prosi-
s posebnim spoštovanjem

STEVO TONČIĆ : MARIBOR

Telefon 230 in 330. — — Brzjavci: Tonspedit.

**MANUFAKTURA IN
TEKSTILNO BLAGO
NA DEBELO IN DROBNO**
K. WORSCHE
MARIBOR
GOSPOSKA ULICA ŠT. 10.

Medić, Rakovc & Zankl,

prej:
A. Zankl
sinovi.

Tovarna kemičnih in rudniških barv ter lakov.

Centrala: Ljubljana.

D. z o. z.

Skladišče: Novi Sad.

Brzjavci: Meraki, Ljubljana.

Telefon: 64.

Ne slabite naše valute
z nepotrebnimi importi!

Gazela milo

Je prvo vrstne kakovosti in
ca 20% ceneje kot enako-
vredno importirano milo.

Milarna in svečarna
d. d. v Ljubljani.

Na debelo:

Kava,
čaj, kakao,
sardine, olje, vinski
kis, bohinjski in trapistov-
ski sir, salami, šunka in sla-
nina, ljutomersko stekle-
nično vino letnik 1917,
Rogačka
Slatina.

T. MENCINGER
Ljubljana, Resljeva cesta 3.

Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.

Hedžet & Koritnik — Ljubljana

Frančiškanska ulica 4

MANUFAKTURNA
blagovnica na debelo